

معجزه ۳۸ درصدی

واقعیت ۴۵ درصدی

سیدمصطفی‌هاشمی‌طبا

مجلس شورای اسلامی پس از جلسات متعدد با وزرای محترم و استماع سخنان ریاست‌جمهوری محترم و معاون اول ایشان اعلام کرد درحالی‌که آیین‌نامه‌های مربوط به قانون برنامه هفتم توسعه‌ه اکثرًا نوشته و تصویب نشده، برنامه هفتم با پیشرفت ۳۸ درصد به اجرا درآمده است. اگر به خاطر داشته باشیم ریاست‌جمهوری محترم پس از ابلاغ بر نامه فرمودند که ۳۰۰ میلیارد دلار برای اجرای برنامه نیاز داریم و متعاقب آن چند هفته بعد معاون اول فرمودند مبلغ ۲۰۰ میلیارد دلار برای اجرای برنامه نیاز است. بگذریم از تفاوت عددهای ذکرشده که البته صد میلیارد دلار در مقایسه با زبان‌های جمهوری اسلامی ایران و زبان‌های وارده به زیستگاه ایران (که قابل احصا نیست)، البته رقم ناچیزی است، همان‌طور که عامه می‌گویند چشم گاو است؛ یعنی اهمیت ندارد و صرف‌نظر کنید. حال معلوم می‌شود که برنامه ۳۸ درصد پیشرفت داشته است، البته بنده این را می‌فهمم که مقصود کل برنامه نیست، بلکه ۳۸ درصد مربوط به یک سال پیشرفت پیش‌بینی‌شده برنامه هفتم بوده است، وقتی عدد ۳۸ درصد را شنیدیم، بیشتر به یاد تورم افتادیم که شبیه این رقم با کمی تفاوت است، والا در این شرایط پیشرفت ۳۸درصدی بیشتر به یک معجزه می‌ماند و ظاهراً از «غیرمایختسب» تغذیه کرده است.

واضح است اینکه برنامه داشته باشیم، اینکه مجلس شورای اسلامی به پیشرفت اجرای برنامه نظارت کند و اینکه بدون ۲۰۰ یا ۳۰۰ میلیارد دلار برنامه اجرا کنیم، خیلی خوب است، اما اینکه همه چیز را در زوال ببینیم و اجرای برنامه را یاد نکنیم، خیلی بد است. حال این تفاوت خیلی خوب و خیلی بد را چگونه باید تعبیر و تصدیق و باور کنیم؟

چند مثال می‌آورم تا اینس تفاوت‌ها را درک کنیم.

در برنامه آمده است که ۹۰ درصد کالاهای اساسی و اقلام غذایی در داخل کشور باید تولید شود. یعنی وقتی برنامه نوشته می‌شد، حدود ۸۰ درصد کالاهای اساسی (برنج، روغن، سویا، خوراک دام و طیور، کنجاله) از خارج وارد می‌شده است. حال در یک سال باید این ۸۰ درصد به ۶۴ درصد تقلیل پیدا می‌کرد، درحالی‌که اگر واردات زیاد نشده باشد، حتما کمتر نشده و دولت هم برای التیام‌بخشی می‌گوید فلان مقدار در بنادر است، درحالی‌که پنج میلیارد دلار بدهی خرید کالای اساسی دارند. پس ۳۸ درصد پیشرفت کجای کار است؟ اصلاح الگوی کشت، استقرار نظام مدیریت یکپارچه آب، افزایش بهره‌وری حدود پنج‌درصدی آب کشاورزی از موارد دیگر است که شاید اگر عقب رفته باشد، از صفر درصد تجاوز نکرده است. افزایش منابع زیرزمینی آب از طریق آبخیزداری و آبخوان‌داری که منتها فعلی ناممکن است، آبخوان‌داری در حد لازم انجام نشده، بلکه می‌دانیم که منابع زیرزمینی آب در طول یک سال گذشته باز هم کمتر و کمتر شده است. اصولاً اگر به فصل ۸ قانون برنامه هفتم یعنی نظام مدیریت یکپارچه آب و احکام مندرج در آن که صفحات متعددی را به خود اختصاص داده، نگاه کنیم، به‌خوبی خواهیم دانست که هیچ‌کدام از احکام آن کمترین اثر اجرایی نداشته است، شاید هم تکلیف مالاتطابق کرده‌اند. اینکه دولت مدعی اجرای برنامه باشد (در عین سخنان اولیه مسئولان دولت که اجرای برنامه با شرایط فعلی ناممکن است)، مجلس هم قبول کند که ۳۸ درصد اهداف سالانه تحقق‌یافته به طور کلی پذیرفتنی نیست، زیرا به‌ویژه در موارد کیفی سنجش درصد تحقق برنامه، ممکن نیست و این امر حتی در تدوین آیین‌نامه‌های آن که در مقایسه با اجرا، کاری دفتری و سهل است، نمایان است. یعنی چگونه درحالی‌که آیین‌نامه‌های آن هنوز تصویب نشده، ۳۸ درصد پیشرفت اجرایی سالانه داشته‌اند؟

یک مثال کوچک دیگر می‌تواند وضع اجرای برنامه را حکایت کند. در بند ۲ قسمت الف ماده ۴۶ (مصرف انرژی) از ایجاد «سازمان بهینه‌سازی و مدیریت راهبردی انرژی» زیر نظر رئیس‌جمهور سخن رفته است و تکلیف شده که طرف سه ماه اساسنامه آن به تصویب هیئت وزیران برسد.

پنجشنبه ۲۹ آبان ۱۴۰۴ ۲۹ جمادی‌الاول ۱۴۴۷
۲۰ نوامبر ۲۰۲۵
سال بیست‌ودوم
شماره ۵۲۶۰
۳۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

روزنامه

«شرق» از روز اول نشست فصلی شورای حکام گزارش می‌دهد

روی خط وین

گزارش تیتربیک را در صفحه ۲ بخوانید

قمار بزرگ در کاخ سفید؛ معماری نظم نوین خاور میانه
بر روی گسل‌های لرزان

ایران، محور ناگفته اتاق بیضی

این گزارش را در صفحه ۵ بخوانیدعکس: Gettyimages

یادداشت

دولت پزشکیان و فرسایش تدریجی ظرفیت حکمرانی

تحلیلی از استعاره «قورباغه‌ای که آرام آرام پخت»

حمیدبهلولی

حالی که دولت تصور می‌کند همچنان کنترل اوضاع را در دست دارد. آنچه این استعاره را برای تحلیل دولت پزشکیان مناسب می‌کند، دقیقاً همین ویژگی است: نشانه‌های کاهش ظرفیت، پیوسته اما غیردراماتیک هستند و اگر در زمان مناسب دیده نشوند، فرایند اصلاح دیر یا غیرممکن خواهد شد.

یکی از نخستین مصادیق این فرسایش، انحراف نهادی (Institutional Drift) است، یعنی فاصله تدریجی میان اهداف اعلام‌شده و عملکرد واقعی نهادها. دولت پزشکیان با شعار استفاده از نخیکان، ترمیم اعتماد عمومی و افزایش قابلیت اجرایی آغاز شد، اما

یادداشت

طبیعت سرزمین ایران و رسالت‌های ما

ترانه‌یلدا

معماروشهرساز

هفته،فاصله‌ای ۴۴۵ کیلومتری را در عرض دو ساعت، به کیوتو می‌پیمایند. او اصرار داشت که توسعه‌گری باید با احترام به محیط زیست، استفاده متعادل از ظرفیت‌ها و دستورالعمل‌های مناسب و فکرشده برای طراحی معماری و ساخت همراه باشد. دکتر پیروز حناچی، معاون اسبق وزیر و شهردار سابق تهران، نیز همین مفاهیم اعتدال و قانون و برنامه را محور قرار داد و از مدیریت خردمندانه فضای سرزمین و پرداختن به امور کیفی در شهر گفت. حناچی، که همواره استاد مرمت در دانشگاه تهران بوده، با محور قراردادن فضای عمومی شهری» و لزوم ارتقای کیفیت آن، راه‌های رسیدن به تعادل و عدالت اجتماعی را برشمرد. ایجاد فضاهای عمومی در دسترس برای عموم و زیبا و سپس به دیگر مفاهیم پایه برای پرداختن به کیفیت‌زندست‌رفته مراکز تاریخی شهرها پرداخت؛ مفاهیمی مانند دسترس‌پذیری، خوانایی، هویت محلی، پایداری محیطی، انطباق‌پذیری، خلاقیت و... . برای رشت و دیگر شهرهای گیلان که خوب است هم قابل زیست‌تر شوند و هم با کمک دولت و به‌ویژه شرکت بازآفرینی شهری، به سمت بهسازی، بازسازی و احیا پیش بروند. دیگر معماران شرکت‌کننده در اجلاس سازندگان نیز از ابتکارات خوب‌شان در معماری و مصالح مناسب سخن گفتند. از اینکه باید با سلیقه و معماری سطح بالا ساختمان ساخت و از الگوهای فله‌ای مسکن مهری اجتناب ورزید. باید بحران را پذیرفت و برایش با تفکر و صراحت لازم، راه‌حل درست پیدا کرد. عماد ثروتی را رحل را در ایجاد حس تعلق به مکان در عموم مردم می‌دید؛ حس تعلقی که از وفاداری به هویت‌های اصیل گیلان یا هر کجای دیگر نشئت می‌گیرد. او نیز مانند دیگر سخنرانانی که چشم به ویژگی‌های منحصربه‌فرد گیلان داشتند، تکیه اصلی را بر بوم‌شناسی و فرهنگ محلی قرار داد، تا چشم‌اندازی از مشارکت مردمی برای ترمیم زخم‌های شهر و سرزمین را در پیش‌رو نهد. خلاصه بگویم؛ خوشبختانه، حرف برج‌سازی کلا فراموش شد!

وزیر نفت در حاشیه جلسه هیئت دولت

تأکید کرد:

برای فروش نفت هیچ مشکل یا دغدغه‌ای نداریم

برگزیده‌ها

پیگیری «شرق» از پرونده ناپدیدشدن دوزن در آبادان در فاصله کمتر از دو ماه و روایت خانواده‌هایشان

هراس در پی مفقودی دوزن آبادانی

۱۰

در انتقاد به مواضع مدیران درباره اعتراضات گسترده به ساخت سدهای خراسان ۳ و ماندگان

جایی که ژنرال‌ها بلاگردان گروه‌بان‌ها می‌شوند

۸

باز هم باخت تیم ملی به ازبکستان و این بار هجوم حواشی

تیمی که خودش را به خواب زده

۹

۲۵۶ مودی مالیاتی، مالیات خود را صرف بازسازی مدرسه اتیسم در انجیراب کرکان کردند

مالیات در خدمت دانش‌آموزان کم‌توان

۴

نگاه

بنیان‌های اقتصادی نخستین جمهوری خواهی ملی در ایران

ناکامی یک ایده

یادداشتی از هومن علوی

۱۱

یادداشت

کدام کوروش

احمدمسجدجامعی

این روزها جلساتی این‌سو و آن‌سو برگزار می‌شود و درباره برورفتن از مشکلات فراوان کنونی چاره‌اندیشی می‌کنند. این کوشش‌ها بیشتر رویکرد اقتصادی و سیاسی دارد، تا هم به کاهش مشکلات زندگی روزمره مردم بینجامد و هم وضعیت ایران را در مناسبات جهانی تثبیت کند و ارتقا دهد؛ و این هر دو مکمل یکدیگرند و البته ضروری. با این‌همه، در کمتر نشست است که از توان فرهنگی و تمدنی ایران سخن به میان آید؛ درحالی‌که در فرازهای عمده تاریخ، همین حوزه به‌منزله عامل مؤثر حضور یافته و راهگشا بوده است. وضعیت و بن‌بست- های کنونی جهان نیز توجه به این مقوله را افزایش داده است. مثلاً، مجمع جهانی یونسکو در سال جاری برای نخستین بار پاریس را ترک کرده و به سمرقند منتقل شده است که از نظر کارشناسان امری مهم ارزیابی می‌شود. مثالی دیگر، سخنرانی رئیس‌جمهور تاجیکستان در اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد است که ازجمله سخنرانی‌ای‌ها با پرتش‌ارترین شنونده در میان هیئت‌های نمایندگی کشورهای جهان بوده است. اینها دو روی یک سکه‌اند و هر دو به حوزۀ فرهنگ و تمدن ایرانی جای می‌گیرند. معماری درخشان شهر تاریخی سمرقند در ازبکستان چنان با ذوق ایرانیان همخوانی دارد که بسیاری آن را بحق نمونه معماری و شهرسازی ایرانی می‌دانند؛ تا آنجا که سمرقند را اصفهان خاورخوانده است. افزون بر اینها، زبان و آداب و رسوم اهالی سمرقند یادآور ایران است. زمانی در خانه زندیاد انتباه؛ شاعر بزرگ معاصر، بودم که استاد شفיעی دککنی وارد شد. انتباه خاطره‌ای از یکی از دیدارهایش با استاد را نقل کرد و گفت بعد از سفر به شوروی، از ازبکستان هم دیداری داشته و آلبومی از آثار فاخر آنجا تهیه کرده بود که در آن دیدار، آقای شفיעی مجموعه‌عکس‌ها را می‌بیند و شعری با این آغاز می‌سراید: «تا کجا می‌برد این نقش به دیوار مرا/ تا بدان‌جا که فرو می‌ماند چشم از دیدن و لب نیز ز گفتار مرا...».